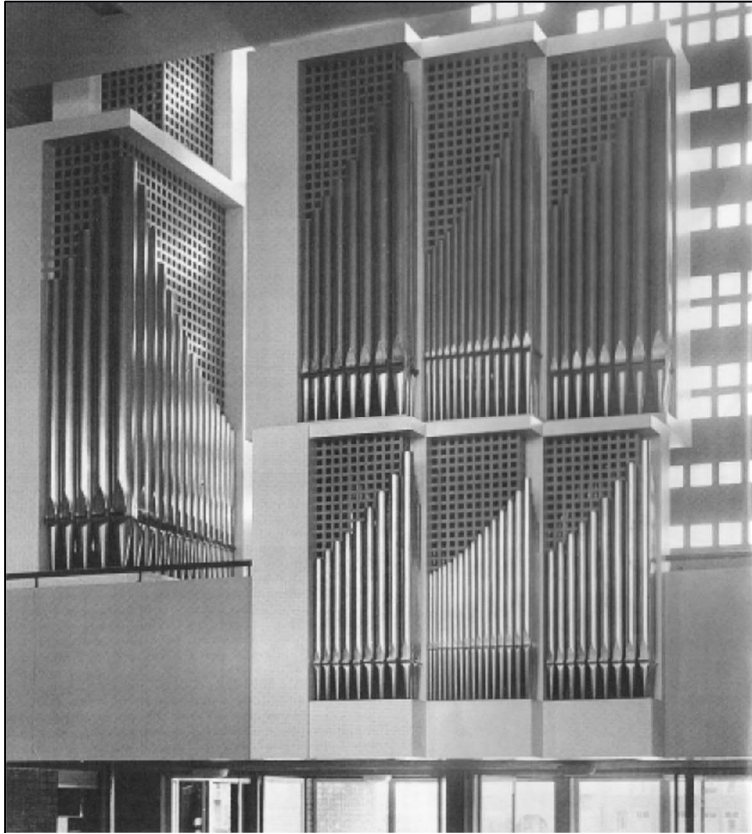

EBG Amsterdam-Stad en Flevoland

Groot onderhoud orgel in de Koningskerk

Orgelfoto uit 1960

Het orgel is door de Groningse orgelbouwer Mense Ruiter gebouwd voor de toenmalige gereformeerde Koningskerk. Op 22 september 1960 is het orgel tijdens een orgelconcert officieel overgedragen. Vooralsnog is dit orgel het enige Mense Ruiter orgel in Amsterdam.

Over het front van het orgel is destijds veel te doen geweest. Van Mense Ruiter is het volgende verhaal bekend: *"Ik kreeg opdracht tot de bouw van een orgel onder de voorwaarde dat ik met de architect tot overeenstemming kwam. Uiteindelijk heb ik een kas getekend. Dat nam de architect niet. Toen heb ik gezegd: "Dan krijgen jullie de groeten". Maar dat nam men ook weer niet. Toen heb ik gesteld: Geef mij de ruimte het orgel zó te bouwen. Als het af is heeft u het recht de architect de vrijheid te geven die kast af te zagen, bij te timmeren of voor mijn part weg te timmeren. Daarmee ging men toen akkoord. Toen heb ik*

meegemaakt wat men zelden in de wereld tegenkomt. Toen ik later met de architect in de kerk liep zei hij: "Het is toch wel goed geworden, Ruiter". Ik zei op mijn beurt: "Man, geeft mij nou de vijf. Kijk, dat was nou een fijne vent". Tot zover Mense Ruiter.

Nu, ruim 60 jaar na de officiële ingebruikname, is groot onderhoud van het orgel onvermijdelijk. Op 12 maart 2021 werd een contract ondertekend dat voorziet in het grootonderhoud van het orgel. Dit groot onderhoud wordt uitgevoerd door Mense Ruiter Orgelmakers BV te Ten Post, provincie Groningen. Op dit moment is de orgelbouwer inmiddels aan het werk, hetgeen vanuit de kerk duidelijk zichtbaar is. Maar ook aan het inwendige van het orgel is al gewerkt. Als alles meezit is het orgel aan het eind van de zomer 2021 weer bruikbaar en kan dan normaliter weer tenminste 30 jaar mee.

Voor de periode dat het orgel niet bruikbaar is, is door de orgelbouwer een klein leenorgel in de kerk geplaatst zodat we de koralen op een 'echt' orgel kunnen laten horen. Als we na het coronatijdperk weer allemaal mogen zingen – liever nog vandaag dan morgen – dan kan dat met dit orgel ook, zij het dat het allemaal wat bescheiden zal klinken. Een vraag die mij inmiddels al is gesteld: Hoeveel pijpen zitten in dit leenorgel? Het antwoord is 256.

Het grote orgel bevat 1762 pijpen waarvan er tot voor kort 99 zichtbaar waren. Alle pijpen zijn er inmiddels uitgehaald. De grootste pijpen – de grootste is 32 x 32 cm breed en 500 cm lang – bevinden zich op dit moment in de werkplaats van de orgelbouwer. De rest van de pijpen ligt veilig opgeslagen. . Alle

1762 pijpen worden schoongemaakt en worden eventuele gebreken gerepareerd. Tevens worden alle pijpen nog eens gecontroleerd in hoeverre ze de juiste toonhoogte en de juiste klankkleur laten horen. Daarna, als alle pijpen weer in het orgel staan, worden ze zo op elkaar afgestemd dat er weer één muzikaal geheel ontstaat. Verder worden er nog een aantal zaken in de overbrenging tussen toetsten en pijpen, die in de loop der tijd zijn versleten, gerepareerd of vervangen en wordt het geheel weer goed speelbaar gemaakt. Ook de windvoorziening – de longen van het orgel – wordt grondig nagelopen en waar nodig gerepareerd zodat het allemaal weer goed functioneert. Tenslotte zijn er nog wel wat zaken die de aandacht van de orgelbouwer vragen. Voor nu een tè technisch verhaal dat ik op dit moment laat voor wat het is.

Punt voor de gemeente is wel dat ze komende tijd naar een voor hen 'lege' plek moet kijken. Fraai is anders, maar dat komt met verloop van tijd weer helemaal goed. Namens de EBG Amsterdam-Stad en Flevoland houd ik, een van de vaste organisten van de gemeente, de komende tijd contact met de orgelbouwer en de orgeladviseur die ons hierin begeleidt. Ik zie met belangstelling uit naar het eindresultaat!

André Potter